



Advies

BVR Markt- en prijstransparantie

Eén van de paden naar een betere werking van land- en tuinbouwmarkten



Agri-Food Markets

Market data on national and European agriculture provided by the European Commission's agricultural and rural development department. Browse visualisations about imports, exports, prices, production and aid schemes.

Browse by Topic

Information on imports, exports, prices, production and aid schemes, organized by theme while covering all agricultural sectors. Dashboards provide an overview of the current situation in one sector.

€ Prices 🚜 Production 🌐 Trade and Quotas 📊 Dashboards 🏠 School Schemes

Brussel, 18 december 2020

De Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij adviseert de beleidsmakers, in hoofdzaak de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement, over landbouw en visserij in de brede zin van het woord. De adviezen, zoals vastgesteld door de belanghebbenden vertegenwoordigd in de adviesraad, passen in een gedragen politieke besluitvorming.

Adviesvraag: Voorontwerp van het besluit van de Vlaamse Regering tot bepaling van de gegevens die de sectoren moeten bezorgen met het oog op het verhogen van de markt- en prijstransparantie in de landbouw- en voedselmarkt

Adviesvrager: Hilde Crevits - Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw; kopie aan Pierre-Yves Dermagne – federaal vice-eersteminister en minister van Economie en Werk; kopie aan David Clarinval – federaal minister van Middenstand, Zelfstandigen, KMO's en Landbouw, Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing; kopie aan Bart Dochy – voorzitter van de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid van het Vlaams Parlement; kopie aan Patricia De Clercq – secretaris-generaal van het Departement Landbouw en Visserij; kopie aan Joris Relaes – administrateur-generaal van het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO); kopie aan Filip Fontaine – algemeen directeur van het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM)

Ontvangst adviesvraag: 30 november 2020

Adviestermijn: 15 dagen

Decretale opdracht: SALV-decreet van 6 juli 2007, art. 4 (SAR-functie)

Goedkeuring raad: 18 december 2020

Bron coverafbeelding: https://agridata.ec.europa.eu/extensions/DataPortal/agricultural_markets.html

Adviesnummer: 2020-17

Dossierhouder: Pieter De Graef – pdgraef@serv.be

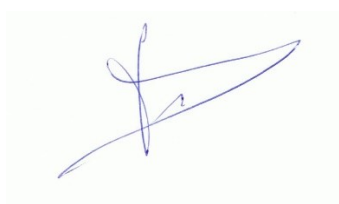
Contactpersoon: Koen Carels – kcarels@serv.be

Inhoud

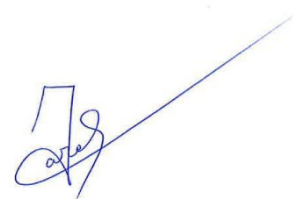
Inhoud	3
Inleiding	4
Krachtlijnen	5
Situering	6
1 Algemene beleidscontext	6
2 Voorwerp van advies: voorontwerp BVR Markt- en prijstransparantie	8
Advies	12
Bibliografie	15

Inleiding

De SALV ontving op maandag 30 november 2020 een vraag om advies van minister Hilde Crevits omtrent het voorontwerp van het besluit van de Vlaamse Regering tot bepaling van de gegevens die de sectoren moeten bezorgen met het oog op het verhogen van de markt- en prijstransparantie in de landbouw- en voedselmarkt. Met dit BVR Markt- en Prijstransparantie beantwoordt de Vlaamse Regering aan de Europese vereisten tot verzameling en bekendmaking van markt- en prijsgegevens binnen de voedselvoorzieningsketen. Het voorliggende advies werd binnen een ad-hocwerkcommissie in twee vergaderingen voorbereid. De SALV keurde het advies goed tijdens zijn raadszitting van 18 december 2020.



Hendrik Vandamme
Voorzitter SALV



Koen Carels
Secretaris SALV

Krachtlijnen

De SALV waardeert de doelstelling om markt- en prijstransparantie te verhogen, op voorwaarde dat dit bijdraagt tot de versterking van de positie van de land- en tuinbouwer en kleine marktdeelnemers in de voedselvoorzieningsketen. De Europese beleidsagenda zet in op deze versterking via drie strategieën, waar markt- en prijstransparantie er één van is. Een verhoogde transparantie kan immers bijdragen aan een betere onderbouwing van markt-, productie- en investeringskeuzes, aan een verhoogd vertrouwen tussen marktdeelnemers, aan meer evenwichtige onder-handelingsposities, aan de detectie van oneerlijke handelspraktijken en aan de opbouw van marktkennis. Met het BVR Markt- en Prijstransparantie schrijft de Vlaamse Regering zich in op dit onderdeel van de Europese beleidsagenda.

De adviesraad formuleert daarnaast enkele aandachtspunten waar bij de uitrol van het BVR rekening mee dient gehouden te worden:

- vermijden dat inspanningen voor meer prijs- en markttransparantie net zouden indruisen tegen de doelstelling om de positie van de land- en tuinbouwers en kleine marktdeelnemers te versterken
- een onderzoek starten en een evaluatie plannen die het effect aantoonst van prijs- en markttransparantie na een bepaalde doorlooptijd op de positie in de keten en de inkomensvorming
- op adequate wijze afstemmen met de andere betrokken overheidsniveaus
- de mogelijkheid voorzien om de producten en productcategorieën, waarvoor gegevens worden verzameld, uit te breiden met andere producten en productcategorieën
- zorgen voor een heldere en duidelijke naamgeving van producten en productcategorieën
- zoveel als mogelijk de administratieve last beperken voor de erkende organisaties en betrokken marktdeelnemers

Situering

1 Algemene beleidscontext

Met het voorliggende voorontwerp besluit van de Vlaamse Regering geeft Vlaanderen invulling aan het initiatief van de Europese Commissie om te reageren op het gebrek aan transparantie en de informatie-asymmetrie in de voedselvoorzieningsketen. Dit initiatief is een rechtstreeks gevolg van de Europese *Taskforce Landbouwmarkten* onder leiding van Cees Veerman.¹ Deze taskforce had tot doel na te gaan hoe de positie van landbouwers in de voedselvoorzieningsketen kan worden versterkt. De toenemende integratie van de Europese agrovoedingssector op de wereldmarkten heeft weliswaar belangrijke handelsmogelijkheden gecreëerd, maar heeft eveneens geleid tot een grotere kwetsbaarheid voor marktverstoringen en een grotere prijsvolatiliteit.² Het eindverslag van de taskforce werd op 14 november 2016 gepresenteerd³ en bevatte volgende beleidsaanbevelingen, die de Commissie meegenomen heeft in haar beleidsagenda:

▀ Producenten- en brancheorganisaties

Land- en tuinbouwbedrijven zetten samenwerkingen op om kennis en expertise binnen te halen, om samen sterker te staan richting afzet of om kosten van productiemiddelen te kunnen drukken. Producentenorganisaties (PO's) zijn een geïnstitutionaliseerde vorm van horizontale samenwerking binnen de land- en tuinbouw die gezamenlijk marktkennis opbouwen, het aanbod kunnen bundelen om zo sterker in de markt te staan en mogelijk een stap verder zetten door de verwerking van de landbouwproducten zelf te organiseren.⁴ De Europese Commissie heeft initiatieven genomen om de slagkracht van zulke PO's binnen de land- en tuinbouw te versterken. Zo komen erkende PO's onder meer in aanmerking voor een vrijstelling van de EU-mededingingsregels voor bepaalde activiteiten, zoals collectieve onderhandelingen namens hun leden, productieplanning of bepaalde maatregelen voor aanbodbeheer.⁵ Land- en tuinbouwers en verwerkers of handelaars in de toeleveringsketen aan de agrovoedingsindustrie kunnen zich ook verenigen in brancheorganisaties (BO's), een vorm van verticale samenwerking. De spelers binnen zo'n BO sturen de toeleveringsketen aan, zonder zelf betrokken te zijn bij de productie,

¹ Europese Commissie, *De taskforce landbouwmarkten*, https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/market-measures/agri-food-supply-chain/agricultural-markets-task-force_nl, website geraadpleegd op 8 december 2020.

² Ibidem.

³ Report of the Agricultural Markets Task Force, *Improving market outcomes. Enhancing the position of farmers in the supply chain*, Brussel, 2016, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/food-farming-fisheries/farming/documents/amtf-report-improving-markets-outcomes_en.pdf.

⁴ SALV, *Kennisnota. Verdienmodellen in de land- en tuinbouw. Een reflectiekader rond structuren en bedrijfsoriëntaties*, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20200529_WCVDM_KennisnotaVerdienmodellen_def.pdf, Brussel, 2020, p. 15.

⁵ Europese Commissie, *Producenten- en brancheorganisaties*, https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/market-measures/agri-food-supply-chain/producer-and-interbranch-organisations_nl, website geraadpleegd op 8 december 2020.

de verwerking of de handel. BO's vormen een platform voor dialoog, bevordering van beste praktijken en markttransparantie.⁶

■ Oneerlijke handelspraktijken

Dit zijn betrekkingen tussen bedrijven die afwijken van goed handelsgedrag en die in strijd zijn met de beginselen van goede trouw en rechtvaardigheid. De voedselvoorzieningsketen is kwetsbaar voor oneerlijke handelspraktijken omwille van de grote onevenwichtigheden tussen kleine en grote marktdeelnemers. Landbouwers en kleine bedrijven beschikken vaak niet over voldoende onderhandelingsmacht om zich daartegen te verdedigen.⁷ De EU heeft op 30 april 2019 een richtlijn aangenomen die bepaalde oneerlijke handelspraktijken bant.⁸ Binnen België is het federale niveau (i.c. de minister van Economie en Werk samen met de minister bevoegd voor kmo's en landbouw) bevoegd om de richtlijn om te zetten in nationale wetgeving.⁹

■ Markttransparantie

Onvoldoende transparantie van de markt en een ongelijke verdeling van informatie (i.e. informatie-asymmetrie) kunnen leiden tot inefficiënte markten waarop degenen met de meest volledige en accurate informatie onevenredig veel macht kunnen verwerven.¹⁰ Daarom maakt de EU voor veel landbouwproducten prijzen en andere marktinformatie kenbaar.¹¹ De Europese Unie verstrekt reeds veel informatie over landbouwprijzen voor de producent en de consument. Er is echter veel minder bekend over de prijzen in de hele landbouw- en voedselvoorzieningsketen.¹² Door ook hierover meer duidelijkheid te geven, kunnen de markten efficiënter werken: de transparantie heeft tot doel de zakelijke beslissingen te ondersteunen en het vertrouwen te vergroten in eerlijke handel in de verschillende stadia van de voedselvoorzieningsketen. Tijdige en makkelijke toegang tot informatie over marktontwikkelingen moet het tevens mogelijk maken

-
- ⁶ Ibidem; zie ook SALV, *Kennisnota. Verdienmodellen in de land- en tuinbouw. Een reflectiekader rond structuren en bedrijfsoriëntaties*, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20200529_WCVDM_KennisnotaVerdienmodellen_def.pdf, Brussel, 2020, p. 16.
- ⁷ Europese Commissie, *Oneerlijke handelspraktijken in de voedselketen. De EU versterkt de positie van landbouwers in de voedselvoorzieningsketen door oneerlijke handelspraktijken aan te pakken*, https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/market-measures/agri-food-supply-chain/unfair-trading-practices_nl, website geraadpleegd op 8 december 2020.
- ⁸ Richtlijn (EU) 2019/633 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 inzake oneerlijke handelspraktijken in de relaties tussen ondernemingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen, Brussel, 2019, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L0633&from=EN>. Onder meer volgende handelspraktijken worden verboden: laat betalen voor bederfelijke voedingsproducten, op het laatste moment annuleren van bestellingen, eenzijdige wijzigingen van contracten, weigering om een schriftelijke overeenkomst aan te gaan, retourneren van onverkochte of verspilde producten, betaling voor marketing van de koper.
- ⁹ Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, *Algemene Beleidsnota Economie*, Brussel, 4 november 2020, <https://www.lachambre.be/FLWB/PDF/55/1580/55K1580013.pdf>, p. 6-7.
- ¹⁰ Europese Commissie, *Markttransparantie*, https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/market-measures/agri-food-supply-chain/market-transparency_nl, website geraadpleegd op 8 december 2020.
- ¹¹ Europese Commissie, *Markten. Monitoring van de prijssituatie en marktvooruitzichten voor landbouwproducten en levensmiddelen*, https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures/markets_nl, website geraadpleegd op 8 december 2020.
- ¹² Cf. probleemschets in overwegende (8) van Uitvoeringsverordening (EU) 2019/1746 van de Commissie van 1 oktober 2019, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R1746&from=NL>, Brussel, 2019.

om goed op de wereldmarkten te kunnen concurreren. Dit is zeker zo voor kleinere marktdeelnemers, die geen toegang hebben tot particuliere informatiebronnen.¹³

De Europese Commissie heeft daarom nieuwe regels voorgesteld om de transparantie van de markten in de voedselvoorzieningsketen verder te verhogen.¹⁴ Voor de monitoring van de prijstransmissie in de hele keten zal voortaan ook informatie verzameld worden over de vervolgfases in de keten. De gegevens hebben tot doel alle marktdeelnemers – waaronder land- en tuinbouwers, kleine en middelgrote bedrijven – te helpen om de trends in de verschillende schakels van de keten te volgen en conclusies te trekken over de effecten ervan.¹⁵

2 Voorwerp van advies: voorontwerp BVR Markt- en prijstransparantie

De EU-lidstaten zijn verantwoordelijk voor het verzamelen van de prijs- en marktgegevens. Waar Uitvoeringsverordening (EU) 2017/1185 de lidstaten reeds verplicht om productieprijzen te verzamelen en periodiek door te geven, breidt Uitvoeringsverordening (EU) 2019/1746 de verplichting tot de verzameling van prijs- en marktgegevens verder uit tot andere schakels in de voedselvoorzieningsketen.¹⁶ De lidstaten geven vervolgens de informatie door aan de Europese Commissie die deze beschikbaar stelt via haar *dataportaal voor agrovoedingsmiddelen*¹⁷ en de EU-marktwaarnemingscentra¹⁸. Het voorliggende voorontwerp BVR Markt- en Prijstransparantie moet in het kader van deze informatieverzameling en -overdracht naar het Europese niveau gezien worden.

Het is belangrijk om daarbij aan te merken dat het Vlaamse overheidsniveau (via het Departement Landbouw en Visserij) met het voorliggende BVR instaat voor de verzameling van prijs- en

¹³ Europese Commissie, *Markttransparantie*, https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/market-measures/agri-food-supply-chain/market-transparency_nl, website geraadpleegd op 8 december 2020; Europese Commissie, SWD(2019) 360 final, *Market transparency in the EU's food supply chain*, Brussel, 1 oktober 2019, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019SC0360&from=it>; overwegende (8) van Uitvoeringsverordening (EU) 2019/1746 van de Commissie van 1 oktober 2019, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R1746&from=NL>, Brussel, 2019.

¹⁴ Uitvoeringsverordening (EU) 2019/1746 van de Commissie van 1 oktober 2019, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R1746&from=NL>, Brussel, 2019.

¹⁵ Europese Commissie, *Markttransparantie*, https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/market-measures/agri-food-supply-chain/market-transparency_nl, website geraadpleegd op 8 december 2020; Europese Commissie, SWD(2019) 360 final, *Market transparency in the EU's food supply chain*, Brussel, 1 oktober 2019, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019SC0360&from=it>; overwegende (8) en (9) van Uitvoeringsverordening (EU) 2019/1746 van de Commissie van 1 oktober 2019, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R1746&from=NL>, Brussel, 2019.

¹⁶ Krachtens Uitvoeringsverordening (EU) 2017/1185 van de Commissie van 20 april 2017, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017R1185&from=NL>, Brussel, 2017 zijn de lidstaten reeds verplicht informatie over de prijzen, de productie en de markt te melden, echter alleen met betrekking tot productieprijzen. Uitvoeringsverordening (EU) 2019/1746 van de Commissie van 1 oktober 2019, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R1746&from=NL>, Brussel, 2019 breidt de gegevensverplichtingen en de prijsrapportage verder uit.

¹⁷ *Agri-food data portal: data on national and European agriculture and common agricultural policy (CAP), provided by the European Commission's agricultural and rural development department*, <https://agridata.ec.europa.eu/extensions/DataPortal/home.html>, website geraadpleegd op 8 december 2020.

¹⁸ Europese Commissie, *Marktobservatoria*, https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures/markets/overviews/market-observatories_nl, website geraadpleegd op 8 december 2020.

marktgegevens die afkomstig zijn van de landbouwsector (producenten, zwingelaars, telers) of de verwerkingssector (maalderijen, slachthuizen, pakstations, kopers). De gegevens hebben steeds betrekking op landbouwproducten.¹⁹ De verzameling van gegevens rond de inkooprijzen van de kleinhandel is federale bevoegdheid (FOD Economie).²⁰

Het voorontwerp BVR bepaalt via artikels 7-34 welke gegevens moeten worden overgemaakt en wanneer dit dient te gebeuren. Het gaat om prijs- en marktgegevens van volgende producten:²¹

■ Broodtarwe, voedertarwe, voedergerst, triticale, voedermaïs en haver	(artikel 7)
■ Tarwemeel	(artikel 8)
■ Suiker	(artikel 9 en 13)
■ Suikerbieten	(artikel 10)
■ Suiker en melasse	(artikel 11)
■ Isoglucose	(artikel 12)
■ Koolzaadmeel en koolzaadolie	(artikel 14)
■ Vlas	(artikel 15)
■ Tomaten en appelen	(artikel 16)
■ Bananen	(artikel 17)
■ Varkenskarkassen	(artikel 18 en 19)
■ Levend biggen	(artikel 20)
■ Runderkarkassen	(artikel 21 en 25)
■ Geslachte vleeskalveren	(artikel 22)
■ Karkassen van biorunderen	(artikel 23)
■ Koeien, vaarzen en stieren	(artikel 24)
■ Schapenkarkassen	(artikel 26)
■ Geslachte niet-biologische braadkuikens	(artikel 27)
■ Geslachte biologische braadkuikens	(artikel 28)
■ Eieren	(artikel 29)
■ Mageremelkpoeder, mageremelkpoeder bestemd voor voeder, mageremelkpoeder met toegevoegde vetten, vollemelkpoeder, boter, room en mozzarella	(artikel 30)
■ Consumptiemelk	(artikel 31)
■ Rauwe melk	(artikel 32)
■ Biologische rauwe melk	(artikel 33)
■ Mageremelkpoeder met toegevoegde vetten	(artikel 34)

De afbakening van deze producten en productcategorieën sluit aan op de lijst van producten waarvoor de Europese Commissie gegevens wil verzamelen, zoals opgenomen in bijlages I en II

¹⁹ Vlaamse Regering, VR 2020 2711 DOC.1302/1, *Nota aan de Vlaamse Regering betreft voorontwerp van het besluit van de Vlaamse Regering tot bepaling van de gegevens die de sectoren moeten bezorgen met het oog op het verhogen van de markt- en prijstransparantie in de landbouw- en voedselmarkt*, 27 november 2020, p. 3.

²⁰ Cf. Toelichting, op 7 december 2020, bij het voorontwerp BVR Markt- en Prijstransparantie aan de SALV-werkcommissie die dit advies voorbereid heeft.

²¹ Vlaamse Regering, VR 2020 2711 DOC.1302/1, *Nota aan de Vlaamse Regering betreft voorontwerp van het besluit van de Vlaamse Regering tot bepaling van de gegevens die de sectoren moeten bezorgen met het oog op het verhogen van de markt- en prijstransparantie in de landbouw- en voedselmarkt*, 27 november 2020, p. 4-5; Vlaamse Regering, VR 2020 2711 DOC.1302/2, *Besluit van de Vlaamse Regering tot bepaling van de gegevens die de sectoren moeten bezorgen met het oog op het verhogen van de markt- en prijstransparantie in de landbouw- en voedselmarkt*, 27 november 2020, artikelen 7-34.

van Uitvoeringsverordening (EU) 2019/1746.²² Naast deze afbakening verzamelt het Departement Landbouw en Visserij nu reeds prijs- en marktinformatie van producten die niet door het voorontwerp-BVR gecapteerd worden en waarvoor geen Europese vereiste bestaat tot verzameling en overdracht van prijs- en marktinformatie. Het betreft hierbij voornamelijk aardappelen, groenten (waarvoor het voorontwerp-BVR enkel tomaten opneemt) en fruit (waarvoor het voorontwerp-BVR enkel appels opneemt).²³

De verklaring waarom bepaalde producten en productcategorieën al dan niet opgenomen zijn in het Europese kader kent zijn geschiedenis in het voormalig sterk uitgebouwde markt- en prijzenbeleid. Tot aan de omslag naar het inkomensbeleid werden landbouwers vaak in grote mate ontzorgd via zware marktordeningen voor een aantal grondgebonden basisproducten (graan, suiker, zuivel, rundsvlees, wijn en olijfolie).²⁴ Het zijn deze kaders waarop de Europese beleidsinitiatieven rond prijs- en markttransparantie zich (terug) enten. Dat bijvoorbeeld de aardappelteelt niet betrokken is bij het Europese kader, houdt hiermee verband. “*De aardappelteelt, ongeacht of die gericht is op verse consumptie, verwerking of pootgoedproductie, wordt op gebied van prijzen of productie door geen enkele Europese maatregel gesteund in het raam van de Gemeenschappelijke ordening der landbouwmarkten (GMO). Voor de aardappel is geen enkele GMO tot stand gebracht en de aardappel is niet opgenomen in de huidige integrale GMO, ingevoerd in 2013, hetgeen inhoudt dat bij zware marktontregelingen geen enkele uitzonderingsmaatregel kan worden getroffen. De aardappel is de enige grote teelt waarvoor geen enkele bijzondere maatregel tot marktbeheer van toepassing is. De Europese Commissie heeft evenmin een opvolgingsprocedure voor de markten en prijzen in het leven geroepen, zoals voor andere teelten wel is gedaan.*”²⁵

Naast de bepaling van welke gegevens voor welke producten en productcategorieën wanneer moeten worden doorgegeven, schrijft het voorontwerp BVR eveneens voor wie deze gegevens dient over te maken aan het Departement Landbouw en Visserij. In eerste instantie worden erkende organisaties aangesproken. Organisaties kunnen volgens artikel 4 erkend worden wanneer zij op een zodanige manier georganiseerd zijn dat ze kan voldoen aan één of meer verplichtingen van het BVR (wat aangetoond kan worden door de aanwezigheid van een afzonderlijk secretariaat) en wanneer zij voldoende representatief zijn (i.e. als de gegevens die zij verzamelen minstens 40% van de geproduceerde of verhandelde hoeveelheid van het product in kwestie vertegenwoordigen).²⁶ Indien er voor het betreffende product geen erkende organisatie

²² Uitvoeringsverordening (EU) 2019/1746 van de Commissie van 1 oktober 2019, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R1746&from=NL>, Brussel, 2019, bijlage I (Vereisten inzake de wekelijkse prijismeldingen) en II (Vereisten inzake de niet-wekelijkse prijismeldingen).

²³ Departement Landbouw en Visserij, *Actuele prijs- en marktinfo*, <https://lv.vlaanderen.be/nl/voorlichting-info/actuele-prijs-en-marktinfo>, website geraadpleegd op 8 december 2020.

²⁴ SALV, *Kennisnota. Verdienmodellen in de land- en tuinbouw. Een reflectiekader rond structuren en bedrijfsoriëntaties*, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20200529_WCVDM_KennisnotaVerdienmodellen_def.pdf, Brussel, 2020, p. 17-18; zie ook E. Mathijs en J. Relaes, *Landbouw en voedsel. Verrassend actueel*, Leuven, 2012; H. Silvis, et al., *EU-beleid voor landbouw, voedsel en groen*, Wageningen, 2008.

²⁵ FOD Economie, *Analyse van de prijzen. Jaarverslag 2019 van het Instituut voor de nationale rekeningen. Deel III. Analyse van de marktwerking van de aardappelkolom in België*, Prijzenobservatorium, Brussel, s.d., p. 7.

²⁶ Vlaamse Regering, VR 2020 2711 DOC.1302/1, *Nota aan de Vlaamse Regering betreft voorontwerp van het besluit van de Vlaamse Regering tot bepaling van de gegevens die de sectoren moeten bezorgen met het oog op het verhogen van de markt- en prijstransparantie in de landbouw- en voedselmarkt*, 27 november 2020, p. 3; Vlaamse Regering, VR 2020 2711 DOC.1302/2, *Besluit van de Vlaamse Regering tot bepaling van de*

kan instaan voor het overmaken van de vereiste gegevens, worden de betreffende marktdeelnemers rechtstreeks aangesproken. De groep van marktdeelnemers zal in dit geval eveneens voldoende representatief moeten zijn.

Het BVR Markt- en Prijstransparantie wil een garantie zijn voor de verzameling en bekendmaking van betrouwbare, correcte en representatieve prijs- en marktgegevens van landbouwproducten.²⁷ Gegevens zullen bekendgemaakt mogen worden op zodanige wijze dat gegevens niet herleid kunnen worden tot een individuele marktdeelnemer.²⁸

gegevens die de sectoren moeten bezorgen met het oog op het verhogen van de markt- en prijstransparantie in de landbouw- en voedselmarkt, 27 november 2020, artikel 4.

²⁷ Cf. Toelichting, op 7 december 2020, bij het voorontwerp BVR Markt- en Prijstransparantie aan de SALV-werkcommissie die dit advies voorbereid heeft.

²⁸ Vlaamse Regering, VR 2020 2711 DOC.1302/1, *Nota aan de Vlaamse Regering betreft voorontwerp van het besluit van de Vlaamse Regering tot bepaling van de gegevens die de sectoren moeten bezorgen met het oog op het verhogen van de markt- en prijstransparantie in de landbouw- en voedselmarkt, 27 november 2020, p. 5*; Vlaamse Regering, VR 2020 2711 DOC.1302/2, *Besluit van de Vlaamse Regering tot bepaling van de gegevens die de sectoren moeten bezorgen met het oog op het verhogen van de markt- en prijstransparantie in de landbouw- en voedselmarkt, 27 november 2020, artikelen 36.*

Advies

[1] De SALV waardeert de doelstelling om prijs- en markttransparantie te verhogen, op voorwaarde dat dit bijdraagt tot de versterking van de positie van de land- en tuinbouwer en kleine marktdeelnemers in de voedselvoorzieningsketen. Het inkomen van land- en tuinbouwers is niet alleen afhankelijk van natuurlijke factoren die maken dat de geproduceerde hoeveelheid onzeker is. De prijsinelasticiteit van de vraag en van het aanbod maken, samen met die productie-onzekerheid, dat het landbouwinkomen gemiddeld laag en sterk volatiel is.²⁹ Bijkomend ondervindt het inkomen van de land- en tuinbouwer druk door onevenwichtige macht-verhoudingen in de voedselvoorzieningsketen.³⁰ Het voorliggende besluit vormt een onderdeel van de manier waarop Vlaanderen zich zal inschrijven in de Europese beleidsagenda om de positie van de land- en tuinbouwer in de voedselvoorzieningsketen te verbeteren. Een verhoogde prijs- en markttransparantie kan daartoe bijdragen op volgende wijzen:

- Onderbouwde marktkeuzes op basis van betrouwbare informatie zorgen voor een betere functionering van markten³¹
- Productie- en investeringsbeslissingen die onderbouwd zijn met betrouwbare informatie helpen om marktrisico's te beheersen³²
- Verhoogde transparantie kan het vertrouwen tussen land- en tuinbouwers en kleinere marktdeelnemers ten aanzien van grotere spelers verhogen³³
- Verhoogde transparantie kan bijdragen aan meer evenwichtige onderhandelingsposities door informatie-asymmetrie in te perken³⁴
- Verhoogde transparantie kan helpen om oneerlijke handelspraktijken te detecteren en te verhelpen³⁵

²⁹ SALV, *Kennisnota. Verdienmodellen in de land- en tuinbouw. Een reflectiekader rond structuren en bedrijfsoriëntaties*, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20200529_WCVDM_KennisnotaVerdienmodellen_def.pdf, Brussel, 2020, p. 18; SALV, *Studie Landbouwinkomen. Rapport 1. Aspecten van inkomensvorming*, Brussel, 2017, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20171115_Rapport%201%20Inkomensvorming_JB.pdf, p. 41-43; E. Mathijs en J. Relaes, *Landbouw en voedsel. Verrassend actueel*, Leuven, 2012, p. 35-36.

³⁰ SALV, *Kennisnota. Verdienmodellen in de land- en tuinbouw. Een reflectiekader rond structuren en bedrijfsoriëntaties*, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20200529_WCVDM_KennisnotaVerdienmodellen_def.pdf, Brussel, 2020, p. 19; SALV, *Studie Landbouwinkomen. Rapport 1. Aspecten van inkomensvorming*, Brussel, 2017, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20171115_Rapport%201%20Inkomensvorming_JB.pdf, p.36-41; zie ook: E. Verhaegen, "Structurele evolutie van de Belgische landbouw. Analyse-elementen op lange termijn", *Trefpunt Economie*, 17, 2018, bijdrage 02.

³¹ Europese Commissie, SWD(2019) 360 final, *Market transparency in the EU's food supply chain*, Brussel, 1 oktober 2019, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019SC0360&from=it>, p. 31-34.

³² Ibidem, p. 34-36.

³³ Ibidem, p. 37-38.

³⁴ Ibidem, p. 38.

³⁵ Ibidem, p. 38-39.

- Verhoogde transparantie helpt producentenorganisaties om gezamenlijke marktkennis op te bouwen³⁶

De SALV neemt ook de initiatieven die de Vlaamse en federale overheden verder zullen ontplooiën in de uitwerking van de Europese beleidsagenda op in zijn werking rond verdienmodellen.³⁷

[2] Vermijd dat de inspanningen voor meer prijs- en markttransparantie een oneigenlijke doorwerking zouden kennen. Het mag immers niet zo zijn dat de inspanningen om de prijs- en markttransparantie te verhogen, indruisen tegen de doelstelling om de positie van de land- en tuinbouwers en kleine marktdeelnemers in de voedselvoorzieningsketen te versterken. In dat verband wijst de adviesraad enkele mogelijke valkuilen aan:

- Transparantie over de verkoopprijs af fabriek (*factory gate*) van consumentenproducten zou retailers armslag kunnen bieden om de laagste prijs aan elke aanbieder op te leggen, wat een nefaste uitwerking voor de land- en tuinbouwer zou kunnen inhouden
- Transparantie in ketens waar de land- en tuinbouwers en eerste verwerkers lokaal verankerd zijn, zou ertoe kunnen leiden dat schakels verderop in de keten op geografisch ruimere schaal inschatten waar in de Europese Unie hun grondstoffen het meest voordelig ingekocht kunnen worden

[3] Start een onderzoek en plan een evaluatie die het effect aantoont van prijs- en markttransparantie voor land- en tuinbouwers en kleine marktdeelnemers in de voedselvoorzieningsketen. De adviesraad meent dat zulke prijs- en markttransparantie de bedrijfsvoering ten goede kan komen van een brede waaier aan land- en tuinbouwbedrijven met uiteenlopende productie(wijzen) en bedrijfsoriëntaties,³⁸ alsook van kleine marktdeelnemers in de keten (cf. [1]). Het is echter wel van belang dat de meerwaarde hiervan na een bepaalde doorlooptijd kan aangetoond worden op de positie in de keten en op de inkomensvorming van land- en tuinbouwers en kleine marktdeelnemers. Een bevraging onder de betrokken sectoren kan hiervoor al een aanzet bieden.

[4] Stem op adequate wijze af met de andere betrokken overheidsniveaus. De adviesraad stelt vast dat voor de eigenlijke landbouwproducten het Vlaamse (en Waalse) Gewest bevoegd is, terwijl de gegevens rond de inkooprijzen van de kleinhandel tot de bevoegdheid van het federale niveau behoren (cf. situering). Een adequate afstemming tussen de verschillende overheidsniveaus is nodig om:

- aan de Europese verplichtingen inzake de gegevensverzameling en -overdracht te voldoen
- de verzamelde prijs- en marktinformatie (voor de marktdeelnemers) per product inzichtelijk te maken en dit op een gelijktijdige en gecoördineerde wijze

³⁶ Ibidem, p. 39-41.

³⁷ SALV, *Werkcommissies SALV: permanente werkcommissies: verdienmodellen*, <https://www.salv.be/salv/pagina/werkcommissies-salv>.

³⁸ Over de brede waaier aan land- en tuinbouwbedrijven met elk hun eigen keuzes inzake de mate waarin ze inzetten op specialisatie en diversificatie, efficiëntie en merkencreatie, en horizontale en verticale samenwerking: SALV, *Kennisnota. Verdienmodellen in de land- en tuinbouw. Een reflectiekader rond structuren en bedrijfsoriëntaties*, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20200529_WCVDM_KennisnotaVerdienmodellen_def.pdf, Brussel, 2020, p. 8-19.

- ▀ verder invulling te geven aan de Europese beleidsagenda tot versteviging van de positie van de land- en tuinbouwer in de voedselvoorzieningsketen

[5] Voorzie de mogelijkheid om de producten en de productcategorieën, waarvoor prijs- en marktgegevens worden verzameld, uit te breiden met andere producten en productcategorieën. De SALV merkt op dat het voorontwerp BVR enkel de producten en productcategorieën opneemt, waarvoor de Europese Commissie gegevens vereist.³⁹ Daarentegen kan worden vastgesteld dat op Vlaams niveau reeds prijzen worden verzameld van producten en productcategorieën die niet in het voorontwerp BVR zijn opgenomen. Het gaat daarbij voornamelijk om aardappelen, groenten (waarvan het voorontwerp BVR enkel tomaten opneemt) en fruit (waarvan het voorontwerp BVR enkel appels opneemt).⁴⁰ De mogelijkheid tot uitbreiding van producten en productcategorieën kan ervoor zorgen dat aardappelen, groenten en fruit en op termijn ook nieuwe, ontluikende sectoren desgewenst worden opgenomen.

[6] Zorg voor een heldere en eenduidige naamgeving van producten en productcategorieën. Er mag geen verwarring bestaan over wat met de producten en productcategorieën wordt bedoeld. Bij wijze van voorbeeld kan er onduidelijkheid optreden rond het product voedermaïs (zoals opgenomen in het voorontwerp BVR) in relatie tot korrelmaïs.

[7] Beperk zoveel als mogelijk de administratieve last voor de erkende organisaties en betrokken marktdeelnemers. De melding van de vereiste prijs- en marktgegevens betekent voor de erkende organisaties en betrokken marktdeelnemers een bijkomende administratieve inspanning. Om deze administratieve last zoveel als mogelijk in te perken, vraagt de raad om te voorzien in een gebruiksvriendelijk e-formulier om de gegevens in te dienen.

³⁹ Cf. Uitvoeringsverordening (EU) 2019/1746 van de Commissie van 1 oktober 2019, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R1746&from=NL>, Brussel, 2019, bijlage I (Vereisten inzake de wekelijkse prijismeldingen) en II (Vereisten inzake de niet-wekelijkse prijismeldingen).

⁴⁰ Departement Landbouw en Visserij, *Actuele prijs- en marktinfo*, <https://lv.vlaanderen.be/nl/voorlichting-info/actuele-prijs-en-marktinfo>, website geraadpleegd op 8 december 2020.

Bibliografie

Agri-food data portal: data on national and European agriculture and common agricultural policy (CAP), provided by the European Commission's agricultural and rural development department, <https://agridata.ec.europa.eu/extensions/DataPortal/home.html>, website geraadpleegd op 8 december 2020.

Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, *Algemene Beleidsnota Economie*, Brussel, 4 november 2020, <https://www.lachambre.be/FLWB/PDF/55/1580/55K1580013.pdf>.

Departement Landbouw en Visserij, *Actuele prijs- en marktinfo*, <https://lv.vlaanderen.be/nl/voorlichting-info/actuele-prijs-en-marktinfo>, website geraadpleegd op 8 december 2020.

Europese Commissie, *De taskforce landbouwmarkten*, https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/market-measures/agri-food-supply-chain/agricultural-markets-task-force_nl, website geraadpleegd op 8 december 2020.

Europese Commissie, *Markten. Monitoring van de prijssituatie en marktvooruitzichten voor landbouwproducten en levensmiddelen*, https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures/markets_nl, website geraadpleegd op 8 december 2020.

Europese Commissie, *Marktobservatoria*, https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures/markets/overviews/market-observatories_nl, website geraadpleegd op 8 december 2020.

Europese Commissie, *Markttransparantie*, https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/market-measures/agri-food-supply-chain/market-transparency_nl, website geraadpleegd op 8 december 2020.

Europese Commissie, *Ooneerlijke handelspraktijken in de voedselketen. De EU versterkt de positie van landbouwers in de voedselvoorzieningsketen door oneerlijke handelspraktijken aan te pakken*, https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/market-measures/agri-food-supply-chain/unfair-trading-practices_nl, website geraadpleegd op 8 december 2020.

Europese Commissie, *Producenten- en brancheorganisaties*, https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/market-measures/agri-food-supply-chain/producer-and-interbranch-organisations_nl, website geraadpleegd op 8 december 2020.

Europese Commissie, SWD(2019) 360 final, *Market transparency in the EU's food supply chain*, Brussel, 1 oktober 2019, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019SC0360&from=it>.

FOD Economie, *Analyse van de prijzen. Jaarverslag 2019 van het Instituut voor de nationale rekeningen. Deel III. Analyse van de marktwerking van de aardappelkolom in België*, Prijzenobservatorium, Brussel, s.d.

Mathijs, E. en J. Relaes, *Landbouw en voedsel. Verrassend actueel*, Leuven, 2012.

Report of the Agricultural Markets Task Force, *Improving market outcomes. Enhancing the position of farmers in the supply chain*, Brussel, 2016, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/food-farming-fisheries/farming/documents/amtf-report-improving-markets-outcomes_en.pdf.

Richtlijn (EU) 2019/633 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 inzake oneerlijke handelspraktijken in de relaties tussen ondernemingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen, Brussel, 2019, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L0633&from=EN>.

SALV, *Kennisnota. Verdienmodellen in de land- en tuinbouw. Een reflectiekader rond structuren en bedrijfsoriëntaties*, Brussel, 2020, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20200529_WCVDM_KennisnotaVerdienmodellen_def.pdf.

SALV, *Studie Landbouwinkomen. Rapport 1. Aspecten van inkomensvorming*, Brussel, 2017, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20171115_Rapport%201%20Inkomensvorming_JB.pdf.

Silvis, H. et al., *EU-beleid voor landbouw, voedsel en groen*, Wageningen, 2008.

Uitvoeringsverordening (EU) 2019/1746 van de Commissie van 1 oktober 2019 tot wijziging van Uitvoeringsverordening (EU) 2017/1185 tot vaststelling van voorschriften voor de toepassing van de Verordeningen (EU) nr. 1307/2013 en (EU) nr. 1308/2013 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft de aan de Commissie te melden informatie en documenten, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R1746&from=NL>, Brussel, 2019.

Verhaegen, E., "Structurele evolutie van de Belgische landbouw. Analyse-elementen op lange termijn", *Trefpunt Economie*, 17, 2018, bijdrage 02.

Vlaamse Regering, VR 2020 2711 DOC.1302/1, *Nota aan de Vlaamse Regering betreft voorontwerp van het besluit van de Vlaamse Regering tot bepaling van de gegevens die de sectoren moeten bezorgen met het oog op het verhogen van de markt- en prijstransparantie in de landbouw- en voedselmarkt*, 27 november 2020.

Vlaamse Regering, VR 2020 2711 DOC.1302/2, *Besluit van de Vlaamse Regering tot bepaling van de gegevens die de sectoren moeten bezorgen met het oog op het verhogen van de markt- en prijstransparantie in de landbouw- en voedselmarkt*, 27 november 2020.